

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Johannis Strauchi[i] Jcti Amoenitatum Juris Canonici
Semestria duo**

Strauch, Johann

Jenae, 1675

Cap. VIII. De Annatis. Ad cap. Novit. distinct. 100. & can. sicut Episcopum.
c.1. q.2.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10224

dri d. Nov. 25. ipsum hoc Latinum Ad-Responsum, ponit, ἐχέτω μὴγε Ad-Responsum τῆν στρατιωτικὴν εὐκοσμίαν, & reliqua. Et sic etiam Latina Juliani Patricii versio. At hoc aliud officii erat genus, nempe qui vice Magistri militum presentium Responsa dabat, ut docet Cujacius, & addit: Qua ratione legati hodie à plerisque dicuntur Apocrisarii & Responsales. Et inde nomen scrinio auri, Ad-Responsum. l. 7. C. de Palat. sacr. larg. Habeat Ad-Responsum sive Apocrisarius Adjutores & exceptores, sed & ipsi Ad-Responsum diversis locis destinati mutua sibi auxilia præstabant. Constat ex his, & hoc, in casu recto Ad-Responsus barbarè dici. Est enim inflexibile, Ad-Responsum, ut Circum pedes, Ad-manum. Denique erat adhuc aliud genus τῶν Ad-Responsum seu Apocrisariorum, quo utebantur Monachi coram Episcopo conventi, nempe qui vicem Syndici gerebat, per quem respondebant Nov. 79. c. 1. ubi vetus Interpres voce Responsales, utitur.

CAP. VIII.

De Annatis. Ad cap. Novit. distinct. 100. & can. sicut Episcopum. c. 1. q. 2.

S U M M A R I A.

1. Annatarum auctor.	6. Gregorius M. omne istiusmodi vectigal improbat.
2. Enthronisticum.	7. Pastellus.
3. Cathedraliticum.	8. Zacharias accusat.
4. Συνήθεια.	9. Duravit tamen sub Clemente V.
5. Canonicum.	

Annatarum auctor.

Est genus vectigalis Pontificii, quod Annatas vocant, quo primi anni fructus ex Episcopatibus, Abbatibus aliisque beneficiis fisco Apostolico inferri debent. Egi dudum de his in Controversiis Illustribus superioris seculi *dissert. 5. eb. 17.* Fertur inventum recens, & ut creditur, Bonifacii noni. Ita Platina *p. m. 259.* Sed antiquius facit Hostiens. in capit. *Inter cetera.* de Offic. Ordin. ubi jam ante sub Alexandro IV. de Annatis sæpè reclamatum fuisse. Vixit is circa annum 126. Sunt qui Johanni

ai

ni XXII. tribuunt. Sed si originem & usurpationem spectes, longè antiquius hoc vestigal est, ut vel ex damnationis sententiâ in concilio Chalcedonensi constat. *can. 2.* Antoninus Episcopus Ephesi ordinationes Episcoporum vendebat pro modo redituum, ut habet Palladius *dial. de Vita Chrysofomi.* Quare Chrysofomus concilium convocavit Ephesi, quo damnata est hæc exactio, Episcopis sic ordinatis depositis, non attentâ exceptione, quod secundum consuetudinem dederint, & pecuniam suam condicere ab heredibus Antonini permissum fuit. Cumque fraus canoni fieret, datâ videlicet pecuniâ post ordinationem, Gennadius Episcopus CPTanus anathema in transgressores excussit, libro tertio Juris Græco-Romani *pag. 187.* Octuaginta annis post Gennadium Justinianus magnus Novellâ CXXIII. c. 3. consuetudinem firmavit, ut Episcopi, postquam consecrati fuerant, pro inthronisatione certam pecuniæ summam darent, quæ in dictâ Novellâ præscribitur. Eam Pontifex Romanus, cæterique Patriarchæ ac Metropolitanis ac Episcopi consueverunt Archiepiscopo & Archidiacono ordinatoris tradere, ad distribuendum his, quibus ex consuetudine oportebat. Quinam verò isti? Godofredus Pater suspicatur in utilitatem Ecclesiæ & alimoniam pauperum cessisse. Sed aliud verba innuunt. Ipsa enim Novella Episcopis, quibus in consecratione aderant, nec non Clericis & Notariis, qui in eâ ordinatione ministrabant, & diplomata conficiebant, distribuit. Non nego tamen post Justinianum ita obtinuisse, ut patet ex instructione, quam Patriarcha tempore ordinationis suæ dabat Metropolitanis art. 10. Τὸν λεγόμενον θρονοισμὸν ἢ τὰ χεῖρσπονῶντι (μὴ γένοιτε) ἀλλὰ τοῖς ἐνδεεστέροις τῶν κληρικῶν, ἢ καὶ τοῖς ἐκκλησιαστικῆν ἀλλήν ὑπηρεσίαν τελέσει, καὶ ἀναλογία τῆς ἐκκλησιαστικῆς εὐπορίας διορθώμεθα δίδοσθαι. εὐπόρῃ γὰρ τῆς ἐπισκοπῆς κατισταμένης, εὐεργασίας μέρει τῆς ὑπηρετούντων ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς διακονίαις, ἀπαιρῶν τὸν βίον κεντημένους, δωροδογεῖσθαι ἐκείθεν ἕθ' ὅλας ἀπείρομυρ. Statuimus, ut inthronismus, quem vocant, non ei, qui ordinat episcopum; (absit ut hoc fiat) sed pauperibus Clericis, vel alio quodam Ecclesiastico munere fungentibus, ratione facultatum ecclesiasticarum habitâ detur. Quippe si locuples sit Episcopatus, non

*Inthroni-
sticum.*

Cathedra-
ticum
συνήθεια.

penitus prohibemus, quo minus in eos, qui ministeriis Ecclesiasticis inserviunt, & inopem vitam traducunt, velut ex beneficentiâ munuscula quadam conferuntur. Hoc genus honorarii Justinianus vocat ἐκθερησιακόν, quod Julianus Antecessor vertit cathedratium. Aliud verò dicitur συνήθεια vel consuetudo, ut ex d. Nov. 123. c. 3. videre est. Hæ appellationes innuebant prætextum, quo pecuniarum istarum acceptio velabatur. Nimirum ab Episcopis accipiebatur pro enthronistico, & cathedrativo, quod hodie installationem vocamus: à clericis verò partim pro ministerio suo in consecratione, partim pro expensis itineris & comæatus. Quippe ex diversis provinciâ locis coibant, & morari oportebat in loco consecrationis, propter examen & actum consecrationis, dummodo unius anni diaria non excederet summa. Quod attinet συνήθειας Isaacus Comnenus Imperator, qui anno MLVIII. Orienti præerat, Episcopis propter ordinationem Clericorum plus septem aureis numis non permisit pro universis ordinibus usque ad Presbyteratum inclusivè. Constitutio ita habet:

ΙΣΑΑΚΙΟΥ ΤΟΥ ΚΟΜΝΗΝΟΥ.

Περὶ τῶν ὑπὲρ χειροτονίας διδομῶν συνθησῶν καὶ
ὡς τὰ κανονικὰ.

Τῆς βασιλείας μῆ, καὶ ἐπὶ τῇ χειροτονίᾳ τῶν ἱερέων καὶ ἐπὶ
τῶ κανονικῶ τὸν παλαιὸν ἐνεργεῖν τόπον: καὶ μηδὲν ἐπὶ τῇ
χειροτονίᾳ λαμβάνειν πλέον τὸν χειροτονοῦντα τῆτον ἐπίσκο-
πον, ἢ τὸν ἀρχιεπίσκοπον, ἀλλ' ἢ μόνον τὰ ἐπὶ τῶν χρυσῶν νο-
μισματα τῆς ὡρεπρωμωμένης χαρᾶς τῆς βασιλείας μῆ ἦγαν ἐν μὲν
ὅτε ποιεῖ τὸν λιτὴν παπῶν ἡτοι ἀναγνώσῃν. Τρία ἦ, ὅτε χειροτο-
νεῖ αὐτὸν Διακόνον. καὶ ἕτερα τρία, ὅτε πληρῶς αὐτὸν ἱερέα: ἢ ποι-
πεσβύτερον ὡσάντως, καὶ ὑπὲρ τῶ κανονικῶ, ὑπὸ τῶ ἔχοντῶ χω-
ρεῖς λ καπνῆς, νόμισμα ἐν χρυσῶ ὅμοιον ἀργυρῶ δύο, κρηθῆς μό-
δια ἕξ, οἷα μέτρα ἕξ, ἀλεύρα μόδια ἕξ, καὶ ὄρνιθας τριάκοντα.
διπλῶ ἔχοντῶ κ καπνῆς, τὸ δίμοιρον ἔ νομισματῶ, καὶ ἀντὶ
τῶν β ἀργυρῶν, ἀγυρονῶ μέσαιρον ἐν, κρηθῆς μόδια δ, ἀλεύρα μόδια
δ, καὶ ὄρνιθας κ, διπλῶ ἔχοντῶ ι καπνῆς χωρεῖς, ἀργυρῶ ε δένιον
ἐν, κρηθῆς μόδια β, οἷα μέτρα β, ἀλεύρα μόδια β, καὶ ὄρνιθας ι κα-
θῶς καὶ ἐν τοῖς σιγαλλίοις τῶν παλαιῶν πσακτικῶν ἀναγράφονται.
καὶ

τὸ κανονι-
κόν.

καὶ ἡ σύμφωνος κατάθεσις τῶν ὅλων θεματικῶν παρέστησε τῇ βασιλείᾳ μὲν.

ISAACI COMNENI.

De Consuetudinibus, quæ ordinationis nomine dantur; & de canonico.

MAjestas mea sancit, ut tam in ordinatione sacerdotum, quam in canonico antiqua sanctio vigorem obtineat, neve quid amplius in ordinatione capiat episcopus, qui sacerdotem ordinat, præter septem nummos aureos præstantioris monetæ majestatis meæ. Videlicet unum, quando eum simplicem papam sive lectorem facit, tres, quando diaconum ordinat, & alios tres, quando sacerdotem sive presbyterum perficit. Similiter nomine canonici, à vico habente triginta fumaria, similis nummus aureus unus exigatur, argentei duo, aries unus, hordei modii sex, vini mensuræ sex, farinæ modii sex, triginta gallinæ. Ab eo vero, qui fumaria viginti habet, bes aurei, pro duobus argenteis, argenteus unus, agnus dimidiatus, hordei modii quatuor, vini mensuræ quatuor, farinæ modii quatuor, gallinæ viginti. A vico denique decem habente fumaria, quinque argentei, agnus unus, hordei modii duo, vini mensuræ duæ, farinæ modii duo, gallinæ decem: quemadmodum & veterum exactorum sigillis hæc perscripta sunt, & majestati meæ consentiens omnium depositio provincialium probavit. Vid. Photium in *Nomoc. tit. 1. c. 34. p. m. 856.*

Hoc tributum nondum erat in usu ætate Balsamonis, ut notat ipse in Responsione suâ ad LVII. Interrogationem Marci Alexandrini, ubi ait; Episcopos nihil aliud accipere consuevisse à populis, quam id, quod ultrò offerebatur: *δενόμεθα τῇ συνθηδείᾳ καὶ προσαρτέσει τῶν δίδόντων.* Sed postea Gregorius Pontifex concilio Romæ coacto omne penitus hujusmodi tributum improbavit, quod extat *lib. 4. Epist. 44.* & apud Gratianum *can. Novit. distinct. istiusmodi 100. & Can. sicut Episcopum. c. 1. qu. 2.* Sed juvat locum ex Regesto integriorem, quàm Gratianus fecit, exhibere: Antiquam Patrum regulam sequens nihil unquam de ordinationibus accipiendum

Canonicum.

Gregorius

M. omne

vestigal

improbat.

dum

Pastellus.

dum esse constituo. Neque ex datione pallii: neque ex traditione chartarum, neque ex ea, quam nova per ambitionem simulatio invenit, appellatione pastelli. Quia enim ordinando episcopo Pontifex manum ponit, Evangelicam lectionem minister legit. Confirmationis autem, ejus epistolam Notarius scribit: sicut Pontificem non decet manum, quam imponit, vendere: ita minister vel Notarius non debet in ordinatione sua ejus vocem suam vel calamus venundare: pro ordinatione vero vel pallio seu chartis atque pastello eundem, qui ordinandus vel ordinatus, omnino aliquid dare prohibeo. Ex quibus prædictis rebus si quis hunc aliquid commodi appellatione exigere vel deferre forte præsumserit, in districto Dei omnipotentis examine reatu subiacet. Is autem, qui ordinatus fuerit, si non ex placito neque exactus neque petitus post acceptas chartas & pallium aliquid cuilibet ex clero gratiæ tantummodo dare voluerit: hoc accipi nullo modo prohibemus: quia ejus oblatio nullam culpæ maculam ingerit: quæ ex accipientis ambitu non præcessit. Vide eundem Gregorium *lib. 4. Epist. 51. 53. 55. 56. lib. 5. Epist. 7. lib. 7. Epist. 5. 113. 114. lib. 9. Epist. 40. 51. 53. & 54. lib. 11. Epist. 46.* Post Gregorium

*Zacharias accusat.**Duravit tamen sub Clemente V.*

Zacharias Pontifex ad Bonifacium Sedis Apostolicæ Legatum graviter accusavit Cleri Romani ex hæc causâ exactorem. Sed duravit nihilominus anno MXC. ut docent epistolæ Ivonis Carnotensis. Sub Clemente V. non desit, ut ex Guilielmi Durandi Episcopi Mimatensis, quem Speculatorem appellant, libro de modo generalis concilii celebrandi, ostendit P. de Marcâ. Anno MCXC. Episcopum Cenomanensem dedisse pro suâ ordinatione septingentas Marcas argenti Rogerius Hovedenus scribit. De Clemente V. Westmonasteriensis ad annum 1305. ita: Ipse verò Papa, videns insatiabilem quorundam Episcoporum Angliæ avaritiam importunè postulantium primas vacantes Ecclesias per annum in suis diœcesibus sibi concedi, advertensque, quia quod postulat inferior, potest & superior, appropriavit sibi ipsi per biennium omnes proventus de primo vacantibus Ecclesiis in Angliâ, videlicet de primo anno primos fructus, tam de Episcopatibus, Abbatibus, prioratibus, præbendis, Rectoriis & vicariis, quam de
ceteris

ceteris minutis beneficiis. Hactenus iste. Non ergo Johannes XXII. primus auctor annatarum est, quamvis eas fortè adauxit, atque alio, quàm consecrationum nomine recepit. Nam Johannes iste Annatam ab omnibus beneficiis non electivis exegit in usus Ecclesiæ Romanæ, atque ob eam causam reservavit usque ad triennium fructus omnium præbendarum, Ecclesiarum, parochialium & capellarum, quæ intra illud temporis spatium vacarent, ut patet ex *Extrav. comm. cap. Cum nonnulla. de præbend. & dignit.* At hujus successores porrexerunt istud tributum etiam ad beneficia electiva.

CAP. VIII.

De Jure Patronatus, processionibus. *Ἀνωσία, ἀγ-
σίδω. Ad can. 26. caus. 16. q. 7. can. certum de
consec. dist. 1. cap. Nobis 25. X. de
jure patron.*

SUMMARI A.

1. Processionis aditus, quid.	5. Jus presentandi quando Pontifices Patronis cesserunt.
2. Melior expositio.	6. Patroni nihil possunt exigere ab Ecclesiâ.
3. Ἀνωσία ἀγσίδω.	
4. Processiones, Litanie.	

Antiquitus Laici Ecclesias fundatas à se solebant sibi retinere, inde fiebat, ut qui ab his eas obtinere vellent, vel pecuniâ vel aliis modis redimere cogentur. Quam consuetudinem vehementer taxat Hincmarus in capitulis *tit. 4. c. 5.* Consequantur inde & hoc, ut beneficia Ecclesiæ a se dotata, cum viduata esset, ipsi pro arbitrio conferrent. Hæc consuetudine etiam presbyteros in suis possessionibus habebant, ut necesse illis non esset frequentato Ecclesias parochiales, de quo conqueritur Agobardus *c. 11. de priv. & jure sacerdot.* ubi id notat Dn. Baluzius. At verò fundatorem Ecclesiæ nihil juris in Ecclesiam habere, præter processionis aditum, qui Christianis omnibus in commune debeatur, ait Gelasius *can. 26. caus. 16. q. 7.* Sed quid est processionis aditus, quid.